

Venäjän hyökkäys Ukrainaan – tilannekuva

Ukrainan tilanteen vaikutuksia sivistyspalveluihin –webinaari

13.5.2022

Anu Wikman-Immonen

Tilanne 9.5.2022

5,917,703 paennut Ukrainasta
7,700,000 Maan sisäistä pakolaista
Yli 24.000 hakenut suojaa Suomessa
Arvio: 40.000-80.000 Suomeen v. 2022

UNHCR The UN Refugee Agency

<https://data2.unhcr.org/en/situations/ukraine>

Refugees fleeing Ukraine (since 24 February 2022)

5,917,703

Last updated 9 May 2022

Location name	Source	Data date	Population
Poland	<i>Government</i>	9 May 2022	3,234,036
Romania	<i>Government</i>	9 May 2022	883,655
Russian Federation	<i>Government</i>	6 May 2022	739,418
Hungary	<i>Government</i>	9 May 2022	572,760
Republic of Moldova	<i>Government</i>	9 May 2022	457,066
Slovakia	<i>Government</i>	9 May 2022	404,463
Belarus	<i>Government</i>	9 May 2022	26,985

1,560,500 Last updated 9 May 2022

Saksa 700 000, Tšekki 390 000, Italia 200 000, Viro 36 000, Ruotsi yli 36 000 Lähde SM

Useat vaihtoehdot saapua Suomeen

- Tilapäisen suojelun direktiivin mukainen oleskelulupa
 - Tätä suositellaan ensisijaisesti maahan saapuville ukrainalaisille
 - Rekisteröityminen poliisin tai rajaviranomaisen luona.
- Turvapaikanhakija
 - Turvapaikkaa voi Suomessa hakea rajaviranomaisen tai poliisin luona.
 - Maahanmuuttovirasto käsittelee hakemuksen.
- Biometrinen passi
 - 90 päivän viisumivapaa oleskelu Schengen-alueella
 - Jos oleskelu kestää yli 90 päivää, pitää hakea oleskelulupa
- Kausityölupa
 - Alle kolme kuukautta kestävä kausityö – ei tarvita oleskelulupaa
 - Kausityölupa haetaan Maahanmuuttovirastolta
- Työntekijän oleskelulupa

Tilapäinen suojelu

- EU on ottanut käyttöön tilapäisen suojelun direktiivin 4.3.2022.
- Rekisteröityminen poliisin tai rajaviranomaisen luona.
- Tilapäisen suojelun perusteella oleskelulupa myönnetään yhdeksi vuodeksi. Oleskeluluvan voimassa oloa voidaan pidentää enintään kolmeen vuoteen.
- Soveltamisala:
 - Ukrainan kansalaiset ja heidän perheenjäsenensä
 - Ukrainassa kansainvälistä suojelua saaneet henkilöt ja heidän perheenjäsenensä
 - muut Ukrainassa pysyvästi asuneet, jotka eivät voi palata kotimaahansa
 - Henkilöt asuneet Ukrainassa ja lähteneet sieltä 24.2.2022 tai sen jälkeen
- Suomen harkinnan mukaan lisäksi
 - Ukrainan kansalaiset ja heidän perheenjäsenensä, jotka pakenivat vähän ennen 24.2.
 - Muut Suomessa jo oleskelevat tai Suomeen saapuneet Ukrainan kansalaiset ja heidän perheenjäsenensä
 - Ukrainassa laillisesi oleskelleet kolmannen maan kansalaiset, jotka eivät voi palata kotimaahansa

Oikeus palveluihin - Tilapäinen suojele

- Maahanmuuttovirasto vastaa palveluiden järjestämisestä ja kustannuksista.
- Oikeus majoitukseen vastaanottokeskuksessa
- Vastaanottoraha, jos ei voi itse hankkia toimeentuloa
- Välttämättömät sosiaalipalvelut kuten turvapaikanhakija
- Terveyspalvelut kuten kuntalaiset
- Lasten oikeus perusopetukseen
- Varhaiskasvatus tietyissä tilanteissa
- Oikeus työntekoon heti, kun on henkilö on jättänyt tilapäisen suojele hakemuksen.
- Henkilötunnus – tarvitaan työntekoa ja verotusta varten

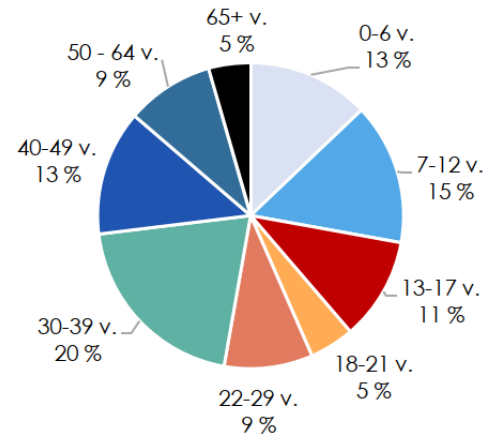
Oikeus palveluihin

- Biometrinen passi
 - Oikeus oleskella maassa matkailu-, lomailu- tms. tyypisessä tarkoituksessa.
 - Ei oikeutta julkisiin palveluihin pl. kiireelliset sosiaali- ja terveystalvelut.
- Turvapaikanhakija
 - Vastaanottokeskus järjestää vastaanottolain mukaiset palvelut
 - Kunnat ovat velvollisia järjestämään turvapaikanhakijalapsille esiopetusta ja oppivelvollisuusikäisille perusopetusta. Valtio maksaa kunnalle kotikuntaa vailla olevasta esi- ja perusopetusta saavasta oppilaasta laskennallisen kotikuntakorvauksen. Kunta voi omalla päätöksellään järjestää perusopetukseen valmistavaa opetusta.
 - Kunnan on kiireellisissä tapauksissa tai olosuhteiden muutoin niin vaatiessa huolehdittava varhaiskasvatuksen järjestämisestä muullekin kunnassa oleskelevälle henkilölle kuin kunnan asukkaalle. Varhaiskasvatuksen osalta kunta ei saa erillistä korvausta järjestämästään palvelusta.
 - Kuntaliitto on tehnyt kunnille yleiskirjeen, jossa kuvataan kuntien ja vastaanottokeskusten työnjakoa turvapaikanhakijoiden sosiaali- ja terveystalveluiden järjestämisessä ja tuottamisessa. Yleiskirjeessä on todettu myös tilapäistä suojelua saavien oikeus terveystalveluihin.
<https://www.kuntaliitto.fi/yleiskirjeet/2021/vastaanottokeskuksissa-olevien-turvapaikanhakijoiden-sosiaali-ja>

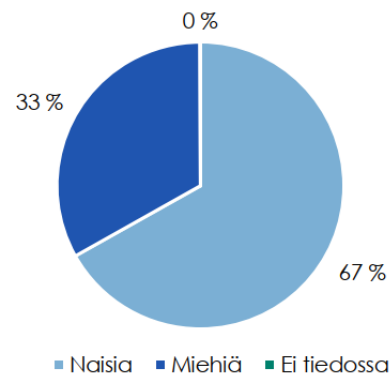
Tilanne Suomessa 9.5.2022

- Ennen Venäjän hyökkäystä Ukrainaan Suomessa asui vakituisesti noin 7200 ukrainalaista.
- Nyt Suomessa ukrainalaisia on huomattavasti enemmän – tarkkaa lukumäärää ei viisumivapaan oleskelun vuoksi tiedetä.
- Suomessa 9.5. mennessä yli 24 000 ukrainalaista on hakenut suojelua, heistä noin 21 500 on hakenut tilapäistä suojelua.
 - Viikolla 18 hakemuksia jätettiin 1 119.
 - Naisten ja lasten osuus suojeluhakemuksen jättäneistä on 70 %.
 - Vastaanottokeskusmajoituksessa noin 32 %, yksityismajoituksessa noin 68 %
 - Ilman huoltajaa olevia alaikäisiä on alaikäisyksiköissä 237.
 - Lemmikkejä saapuu 10 – 15 viikossa.
- On tärkeää, että kaikki maahan asettuvat rekisteröityvät. Päätöksiä tilapäisestä suojelusta on tehty lähes 19 000.
- Maahanmuuttovirasto kasvattaa vastaanottokapasiteettia tarpeen mukaan
 - Tällä hetkellä yhteensä 64 yksikköä: 32 vastaanottokeskusta ja 16 niiden sivutoimipistettä, 13 yksityismajoituspalvelupistettä ja 3 hätmajoitusyksikköä.
 - Lisäksi 8 alaikäisyksikköä

Kansainvälistä suojelua hakeneiden ukrainalaisten ikäjakauma 1.1. - 9.5.2022

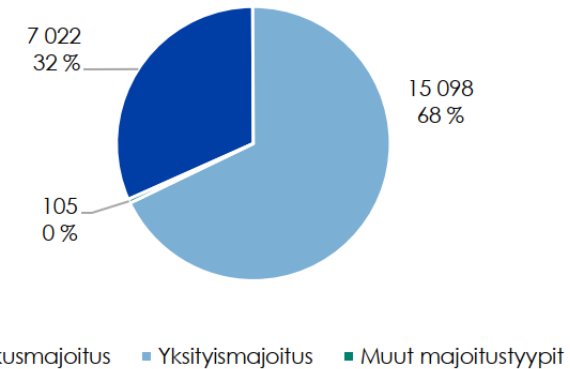

Kansainvälistä suojelua hakeneiden ukrainalaisten sukupuolijakauma 1.1. - 9.5.2022

Ikäjakausi	Yhteensä	%
0 – 6 v.	3 037	13
7 – 12 v.	3 518	15
13 – 17 v.	2 555	11
18 – 21 v.	1 114	5
22 – 29 v.	2 204	9
30 – 39 v.	4 774	20
40 – 49 v.	3 113	13
50 – 64 v.	2 184	9
65 + v.	1 044	5
Yhteensä	23 543	

Ukrainalaisten määrät majoitustyypeittäin 9.5.2022

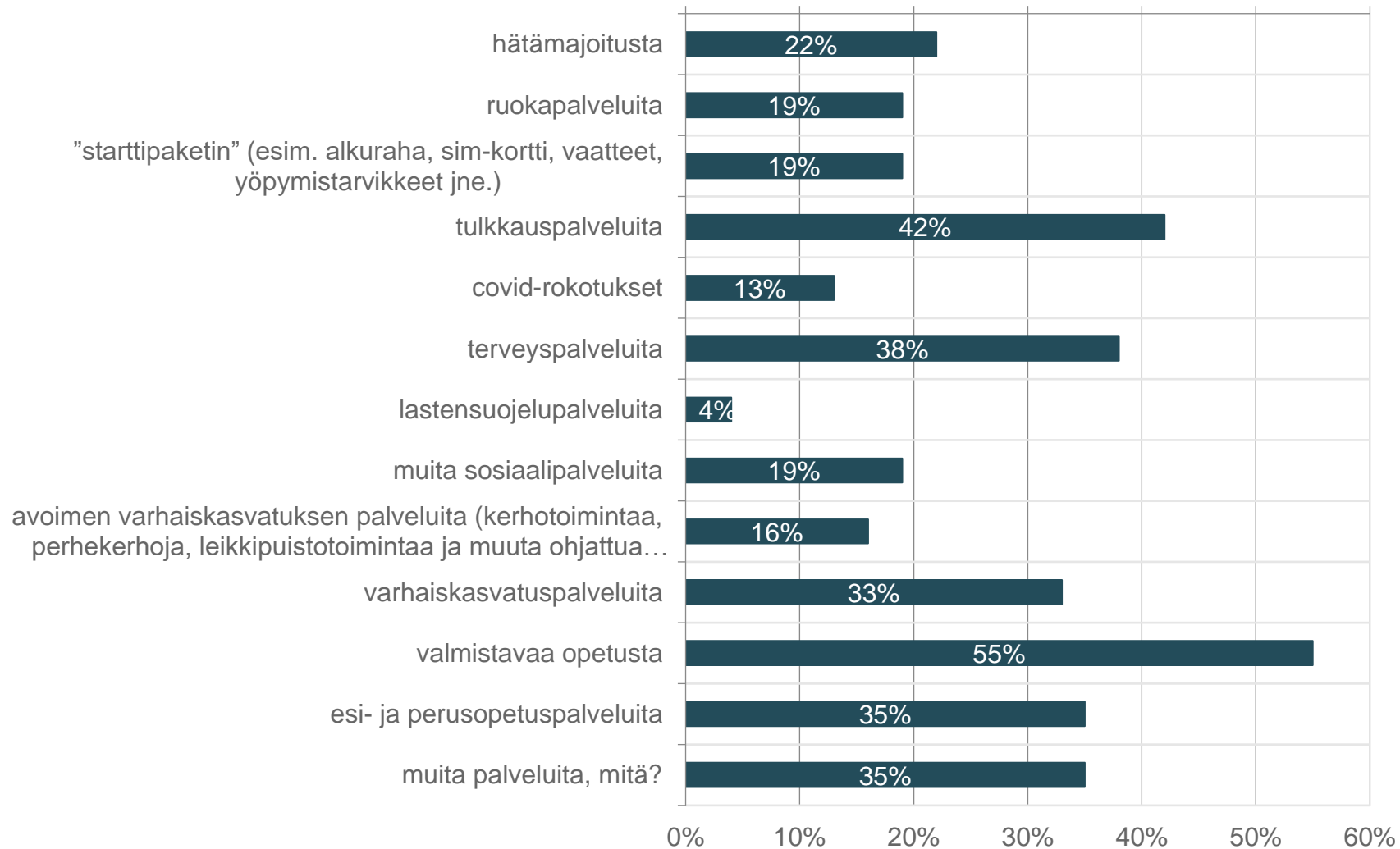
Tiedot pohjautuvat vireettyihin hakemuksiin. Osa hakijoista on hakenut sekä turvapaikkaa että tilapäistä suojelua, joten hakemusten määrä on eri kuin henkilömäärä.

Ukrainan sodan vaikutuksia kuntiin

- **Maahantulo ja palveluiden järjestäminen**
 - Alkuvaiheen hätämajoitus ja kiireelliset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut
 - Sosiaali- ja terveyden huollon palvelut
 - Varhaiskasvatuspalvelut, esi- ja perusopetuspalvelut
 - Matalan kynnyksen palvelut kunnassa
 - Tulkkauksen ja kääntämisen järjestäminen
 - Työllisyyspalvelut
 - Muut arjen palvelut, ukrainalaisten ohjaaminen rekisteröitymään
 - Ohjeistusta kuntien eri toimialoille, kuntalaisille, yksityisille, järjestöille
- **Hyvien väestösuhteiden merkitys paikallistasolla, yhdenvertaisuus**
- **Kustannusvaikutuksia**
 - Ruoan hinnan nousu
 - Polttoaineiden hintojen nousu ja energian raaka-aineiden saatavuus
 - Rakentamisen hintojen nousu, materiaalien saatavuus, investointien viivästyminen

9. Oletteko järjestäneet kuntaanne tulleille Ukrainasta paenneille jotakin seuraavista palveluista

Vastaajien määrä: 113, valittujen vastausten lukumäärä: 396

Maahanmuuttoviraston uusi kuntamalli korvaa kustannuksia kunnille

- Tavoitteena nopea ja väliaikainen ratkaisu, jolla korvataan kunnille tilapäistä suojelua hakevien ja saavien majoittamisen tuottamisen kustannuksia ilman, että kunta perustaa vastaanottokeskusta.
- Kunta voi tehdä vastaanottokeskuksen kanssa sopimuksen Ukrainasta paenneille tilapäisen suojelun piirissä oleville henkilöille kalustetuissa asunnoissa tuotettavasta majoituksesta ja kustannusten korvaamisesta.
- Kuntiin jo majoittuneet tilapäistä suojelua saavat voivat halutessaan jatkaa asumistaan kunnassa, missä jo asuvat.
- Jokainen tilapäisen suojelun asiakas on kirjoilla vastaanottokeskuksessa ja saa tarvitsemansa vastaanottopalvelut sitä kautta. Vastaanottokeskukset tekevät yhteistyötä kuntien kanssa palveluiden tuottamisessa.
- Maahanmuuttovirasto maksaa kunnalle korvausta vastaanottokeskuksen kautta.
- Korvausta voidaan maksaa tarvittaessa myös takautuvasti maalis- ja huhtikuulta.
- Kuntien ja vastaanottokeskusten välisiä sopimuksia ryhdytään tekemään toukokuun aikana.
- kunnat@migri.fi

Työllisyyspalvelut - Tilapäinen suojelu

- Tilapäistä suojelua saavat ukrainalaiset voivat rekisteröityä TE-toimistossa työnhakijoiksi tilapäisen suojelun oleskeluluvan saatuaan
- Oikeus palvelutarpeensa mukaisesti TE-toimiston laatimaan kotoutumissuunnitelmaan
- Oikeus osallistua kotoutumiskoulutukseen sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaisiin palveluihin.
- Ei oikeutta työmarkkinatukeen
- Työllisyyden kuntakokeilut tarkoitettu kuntalaisille, joten tilapäistä suojelua saavia ei voi ohjata työllisyyden kuntakokeilun asiakkaaksi.
- Joissakin kaupungeissa on selvitetty ukrainalaisten halukkuutta työn tekemiseen
 - Työpaikkojen mahdollisuus esim. paikallisissa yrityksissä
 - Esim. kesätyöseteleitä koululaisille

Muita huomioita kuntien palveluissa

- Tulkkauksen ja kääntämisen tarve korostuu.
- Kuntiin saapuneiden ukrainalaisten keskuudessa monet pelkäävät hyökkäyksiä myös Suomeen. Joillakin tulijoilla sotatraumoja.
- Vammaisten ja kehitysvammaisten palvelujen tarve – kuuluvatko palvelut vastaanottokeskusten järjestämiin välttämättömiin sosiaalipalveluihin?
- Vastaanottorahan viivästymisen vuoksi ongelmia toimeentulossa, erityisesti ruoan hankkimisessa – ruoka-avun järjestäminen.
- Yksityishenkilöiden auttamisväsymys – asumisen järjestämisen ongelmia
- Tilapäisen suojelun mekanismi
 - Tilanteen pitkittyessä – mahdollisuus kotoutumisen edistämiseen?

Pakotteiden vaikutuksia kuntiin

- Julkiset hankintasopimukset ovat osittain sodan vaikutuksen alaisia. Hankintayksiköiden on huomioitava esimerkiksi pakotteet omassa toiminnassaan.
- Muut pakotteet ja niiden seurannaisvaikutukset yrityksille
 - yritysverotulojen pienentyminen
 - muut pakotteet ja niiden seurannaisvaikutukset yrityksille - yritysverotulojen pienentyminen
- Pakotteiden alussa Suomessa opiskelevien venäläisten opiskelijoiden toimeentulo-ongelmat.

Varautuminen

- Turvallisuusympäristön muutos - tarve kehittää varautumista
- Kustannusvaikutuksia erityisesti kyberturvallisuuden parantamisesta ja väestösuojien kunnostamisesta
- Varautumisen yhteistyö laajasti eri viranomaisten kanssa.
 - Pelastuslaitos, Puolustusvoimat, aluehallintovirastot, ELY-keskukset, Maahanmuuttovirasto, poliisi ja muut viranomaiset
 - Yhteisten arvioiden tekeminen, tiedonvaihto
- Kuntien ja kuntalaisten sekä muun yhteiskunnan kriisinsietokyky poikkeustilanteissa – miten vahvistaa kuntalaisten resilienssiä

Pidemmän ajan vaikutusten arviointi

- Kuinka kauan sota jatkuu – vaikutukset maahantulon määrään ja kestoon
- Hyvinvointialueuudistus - sosiaali- ja terveydenhuollon vastuiden siirtyminen kunnilta
- Lisääntykö hybridivaikuttaminen? Miten vahvistamme eri viranomaisten, kuntien, yritysten, yhdistysten ja kansalaisten osaamista havainnoida ja hallinta hybridivaikuttamisyriä (ml. kybervaikuttaminen)
- Kuntaliitto on käynnistänyt Ukrainan tilanteen heijastevaikutukset kuntiin - tarkastelun kaupunkien kanssa.

Kuntaliitto seuraa Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksia

- Kuntaliitto tukee kuntia
 - Jakamalla tietoa, ohjeita ja tilannekuvaa (Kuntaliiton kuntamuistiot, sisäministeriön tilannekuva ym.)
 - Järjestämällä lähes viikoittain tilannekuva-/keskustelutilaisuuksia kuntien asiantuntijoille
- Ajankohtaisen tiedon kerääminen kunnista
- Kuntien edunvalvonta erityisesti palvelujen järjestämiseen liittyvissä asioissa
- Kuntien varautumista kehitetään yhteistyössä viranomaisten ja kuntien kanssa.

- Sisäministeriön kokoama ohjeistus Ukrainasta siirtymään joutuneiden oleskelusta Suomessa https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/d4aba30b-627d-4cf4-a2ab-9ecdb678b12c/1995e067-57ec-447e-906f-5d8be5e940f6/MUISTIO_20220317124324.pdf
- Sosiaali- ja terveysministeriön Kuntainfo <https://stm.fi/-/kuntainfo-sosiaali-ja-terveydenhuollon-palvelut-ukrainasta-tulleille-henkiloille>
- Opetus- ja kulttuuriministeriö: <https://okm.fi/ukraina>
- Työ- ja elinkeinoministeriö: <https://tem.fi/venajan-hyokkays-ukrainaan>
- Maahanmuuttovirasto: [Usein kysyttyä: Venäjän hyökkäys Ukrainaan | Maahanmuuttovirasto \(migri.fi\)](#)
- Ukrainalaisia varten toimintaohje: [Toimintaohjeita, jos saavut Ukrainasta Suomeen | Maahanmuuttovirasto \(migri.fi\)](#)
- Kuljetuksista ilmoittaminen: [Ilmoita Ukrainasta saapuvien kuljetuksista Maahanmuuttovirastolle ennakkoon | Maahanmuuttovirasto \(migri.fi\)](#)
- Maahanmuuttoviraston tilannekeskus: päivystysnumerosta 0295 433 044 ja tilannekeskus@migri.fi
- <https://www.kuntaliitto.fi/laki-ja-hallinto/eu-ja-kansainvalisyys/sota-ukrainassa-koottuja-ohjeita-kuntien-toiminnan-tueksi>
- Kunnat voivat hakea Migriltä korvauksia Ukrainasta saapuneiden vastaanottamisesta aiheutuneista kustannuksista ajalta 4.3.-30.4.2022. [Ohje kunnille tilapäistä suojelua hakevien ja saavien palveluista aiheutuneiden kustannusten laskutukseen ajalta 4.3.-30.4.2022, pdf.](#)
- Toukokuusta lähtien kunta voi saada korvauksia vain tekemällä sopimuksen vastaanottokeskuksen kanssa. Sopimuksen tekemisestä kiinnostuneita kuntia pyydetään olemaan yhteydessä Migriin osoitteella kunnat@migri.fi

Kiitos.

Anu Wikman-Immonen

Puh. +358 50 5252 874

Anu.Wikman-Immonen@kuntaliitto.fi

www.kuntaliitto.fi